

Araştırma Makalesi

Muş'ta Sığınmacıların Yaşadıkları Sorunlar, Çözüm Yolları, Sosyal ve Ekonomik Hayata Entegrasyonları

Problems, Solutions, Integration into Social and Economic Life of Asylum Seekers in Muş

Ahmet UTKU ÖZENSOY

Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD

autkum@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0001-6604-5920>

Makale Gönderme Tarihi	Revizyon Tarihi	Kabul Tarihi
20.06.2021	13.07.2021	02.08.2021

Öz

Araştırmanın amacı Muş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları sorunları, çözüm yollarını, sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonlarının nasıl olabileceğini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla Suriyeli sığınmacılara Muş'ta sosyal ve ekonomik hayatta yaşadıkları problemler, çözüm yolları, Muş'ta sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonları hakkında sorular sorulmuştur. Araştırma nitel bir araştırma yöntemi olan durum çalışmasına göre yapılmıştır. Araştırmada katılımcılar Muş il merkezinde Ekim 2020'de 18 geçici koruma statüsündeki Suriyeli sığınmacıdan meydana gelmiştir. Araştırmada yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel ve içerik analizleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre Suriyeli sığınmacıların maddi sorunlar yaşadıkları, sosyal uyumlarının zayıf olduğu, diğer insanlarla iletişimde sorun yaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Sığınmacıların sosyal ve ekonomik hayata aktif katılmalarının sağlanmasının sosyal uyumu arttıracığı söylenebilir. Bundan dolayı Suriyeli sığınmacılar halk eğitim kurslarında farklı beceriler kazanmaları, öğrencilerin okula devamlarının sağlanması, sığınmacılar için iş imkânlarının artırılması, sığınmacıların diğer insanlarla bir arada bulunabileceği fırsatlar yaratılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Göç, Mülteci, Sığınmacı, Entegrasyon

Abstract

The aim of the research is to reveal the problems experienced by the Syrian refugees living in Muş, their solutions, and how they can integrate into social and economic life. For this purpose, Syrian refugees were asked questions about the problems they experience in social and economic life in Muş, their solution ways, and their integration into social and economic life in Muş. The research was carried out according to the case study, which is a qualitative research method. Participants in the study consisted of 18 Syrian refugees with temporary protection status in the city centre of Muş in October 2020. Data were collected by using a structured interview form in the study. Descriptive and content analyses were used in the analysis of the data. According to the results of the research, it has been revealed that Syrian refugees have financial problems, their social cohesion is weak, and they do not have problems in communicating with other people. It can be said that ensuring the active participation of asylum seekers in social and economic life will increase social cohesion. For this reason, it can be suggested that Syrian refugees acquire different

Önerilen Atf /Suggested Citation

Özensoy, A. U. 2021 Muş'ta Sığınmacıların Yaşadıkları Sorunlar, Çözüm Yolları, Sosyal ve Ekonomik Hayata Entegrasyonları, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 56(3), 1596-1613.

skills in public education courses, ensure that students attend school, increase job opportunities for refugees, and create opportunities for refugees to be together with other people.

Keywords: Migration, Refugee, Asylum, Integration

Giriş

Göçün tarihi, insanlık tarihi kadar geçmişe gitmektedir. Eski zamanlarda göçün nedeni daha çok iklimle ilgili değişimlerdi. Bununla birlikte yiyecek bulma ve güvenlik de göç olayının nedenleri arasında yer almıştır.

Bilindiği gibi, buzul dönemlerinde deniz seviyesinin çekilmesi ile 125 metreden derin olmayan kıta sahanlıkları ve boğazlar kara hâline gelmiş ve bunun sonucu olarak Avrupa'daki insanlar İngiltere'ye, Asya'dakiler Bering Boğazı vasıtasıyla Amerika'ya geçmiş olmalıdır. Bunun yanında iklim değişimlerine bağlı olarak insanlar alçak ve orta enlemler arasında âdeta mekik dokumuşlardır (Atalay, 2005, s. 26).

Atalay'a (2005) göre göçün temelinde tarımsal faaliyetlere elverişli yerlere gitmek ve buralara sahip olmak gelmektedir. Artan nüfusun beslenmesi göçü tetikleyen en önemli unsurlar arasında olmuştur. Ayrıca deprem, volkanizma, yangın, sel, kıtlık, kuraklık gibi doğal afetler göçlerin nedenleri arasındadır. Bunun yanında milattan sonraki dönemlerde savaş ile dinî ve politik nedenler de göçte etkili olmaya başlamıştır.

20. yüzyılda göçün karakteristiği önemli oranda değişime uğramıştır. Özellikle Asya, Afrika, Güney Amerika, Doğu Avrupa'dan Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'ya doğru büyük oranda mülteci, göçmen ve sığınmacı akını başlamıştır. Bu akınların temel nedeni savaşlar, çatışmalar, ekonomik zorluklar, açlık ile din, mezhep, dil, kültür, ırk ve politik görüşlerden dolayı uğranılan baskılardır.

Yaşadığı ülkede din, mezhep, dinsel inanç ya da inançsızlık, politik görüş, felsefi düşünce, kültürel ve ulusal kimlik, renk gibi özelliklerinden dolayı baskı ya da şiddet gören kişinin başka bir devlete sığınma isteğinde bulunan ve bu isteği kabul edilen kişiye mülteci denir. Göçmen ağırlıklı olarak daha iyi ekonomik koşullarda yaşamak için gönüllü olarak başka bir ülkeye yasal izin çerçevesinde yerleşen kişidir. Yasal çerçeve dışında izinsiz yerleşen kişilere düzensiz göçmen denir. Türkiye'ye yasa dışı yollarla giriş yapanlar, durumlarını 15 gün içinde yetkili mercilere bildirmezlerse kaçak göçmen kabul edilmektedir. Türkiye'deki Suriyeliler geçici statüdeki sığınmacı olarak ifade edilirler. Sığınmacı, ülkesini çeşitli nedenlerle terk etmiş, sığınma talebi bulunduğu ülke tarafından henüz soruşturulan kişilere denir. Sığınmacıların temel ihtiyaçları bulundukları ülke tarafından karşılanır (Özensoy, 2020, s. 250). Türkiye yalnızca Avrupa ülkelerinden gelen kişilere "mülteci" statüsünü vermektedir. 21. yüzyılda mülteci, göçmen ve sığınmacıların sayısı giderek çoğalmaktadır. Atalay'a (2005) göre 1970'lerde yaklaşık 3 milyon olan mülteci, göçmen ve sığınmacı sayısı 2000'lerin başında yaklaşık 12 milyona yükselmiştir. Bu sayı arasında en yüksek rakam 4,3 milyon ile Orta Doğu ve 3,2 milyon ile Afrika ülkelerine aittir.

İç savaşlar ve uluslararası çatışmalar, ırk ayrımcılığı sığınmacıların artmasında en önemli nedenlerdir. Örneğin Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a müdahalesi ile çok sayıda Afganlı ülkesini terk etmiştir. Hâlen Afganistan'daki iç çatışmalar da sığınmacı sayısının giderek artmasına yol açmıştır. Hâlen 2,5 milyon Afganlı İran ve Pakistan olmak üzere birçok ülkede yaşamaktadır. İsrail'in Filistin topraklarını işgal etmesiyle en az 3 milyon Filistinli başta Ürdün, Lübnan, Suriye, Suudi Arabistan olmak üzere birçok Arap ülkesine sığınmıştır. Bosna-Hersek ve Kosova'da olan iç savaşlar yüzünden yüzbinlerce insan başka ülkelere sığınma durumunda kalmıştır (Atalay, 2005, s. 32). Türkiye, bulunduğu coğrafi konum itibarıyla ulusal ve uluslararası boyutta geçmişten günümüze sıklıkla göçün yaşandığı ülkelerden biridir (Şanlı ve Kocabağa, 2020, s. 2647).

Aralık 2010'da Tunus'ta bir kişinin intihar etmesiyle başlayan olaylar, kısa sürede Arap ülkelerine yayılmış ve Mısır, Libya, Suriye gibi Arap devletlerini etkilemiştir. Sonrasında bazı ülkelerde rejim değişmiş, bazılarında çatışmalar sürmektedir. Bu ülkelerden Suriye'de iç

çatışmalar 2011 yılının Mart ayında başlamıştır. Çatışmadan kaçan 260 Suriyeli, ilk kez Nisan 2011’de Yayladağı’ndan (Hatay) Türkiye’ye gelmiştir (AFAD, 2017, s. 11).

Erdoğan’a (2017) göre 2011 Nisan’ından sonra en büyük insani krizlerden biri yaşanmaktadır. Suriye’deki rejim karşıtı gösteriler bir süre sonra çatışmalara ve sonrasında iç savaşa dönüşmüştür. Sonrasında Suriye’den komşu ülkelere büyük ölçekli ve dramatik bir göç başlamıştır. Bu dramatik göç Birleşmiş Milletlerce son zamanlarda görülen en büyük göç dalgası olarak tanımlanmıştır. Savran ve Sat’a (2019) göre Türkiye’nin krizin başından 2015’e kadar uyguladığı açık kapı siyaseti sonucu milyonlarca Suriyeli Türkiye’de ikamet etmeye başlamıştır.

İnce (2018) göçün ilk sürecinde birçok göçmenin akrabalarının yanına sığındığını ve sosyal ağların yerleşme sürecinden iş bulmaya kadar birçok konuda göçmenler için bir kaynak görevi gördüğünü belirtmektedir. Canyurt (2015) Suriyeli sığınmacıların beraberinde ekonomik, siyasal, toplumsal ve güvenlik anlamında pek çok sorun getirebileceği görüşündedir.

Ihlamur-Öner (2017) 2011 yılında Türkiye, Suriyeli sığınmacılara “geçici koruma”ya aldığını ilan ettiğini belirtmişlerdir. Bu politika, açık kapı siyasetinin yanı sıra kamplarda Suriyeli sığınmacıların temel ihtiyaçlarını karşılama, kimseyi dönmeye zorlamamaya dayanmaktadır. Jalbart’a (2015) göre Türkiye Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapma konusunda örnek bir liderlik ve cömertlik sergilemiştir. İnsani krizler çoğu zaman uzun vadeye yayıldığı için çocukların iyi olma hâli üzerindeki etkileri ölçülebilir duruma gelmektedir. Zorunlu göç; barınma, sağlık ve eğitim de dahil olmak üzere günlük hayatın her alanında uzun vadeli sorunlara neden olmaktadır (Mavi Kalem, 2019, s. 53). Türkiye geçici barınma merkezlerinde yaklaşık 250 bin Suriyeliye ev sahipliği yapmıştır. Bu merkezlerde çocuklara her düzeyde eğitim hizmeti verilmiş, Suriyeli sığınmacılara sağlık hizmeti sağlanmıştır. Bunun yanında mesleki becerilerin kazandırılması için kurslar açılmıştır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün (2021) 9.6.2021 tarihli verilerine göre Türkiye’de 3.678.527 geçici koruma altında Suriyeli yaşamaktadır. Suriyelilerin 55.851’i Geçici Barınma Merkezlerinde ikamet etmektedir. Suriyeli sığınmacıların 1.978.651’i erkek, 1.669.876’i kadındır. Suriyelilerin en fazla ikamet ettiği beş il sırasıyla İstanbul, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, Adana’dır.

Siyasi, sosyal ve ekonomik anlamda Türkiye, Suriye krizinden en çok etkilenen ülke konumundadır. Daha da önemlisi, Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapan bir ülke olarak Türkiye’de dramatik bir demografik değişim yaşanmaktadır (Songür ve Olgun, 2015, s. 226). Yirmi birinci yüzyılda da Suriye’den Türkiye’ye doğru yaşanan ve yaklaşık on yıldır devam eden göç hareketliliği, Türkiye’de toplumsal, kültürel ve demografik yapıyı etkileyen en önemli olaylardan birisi olarak gerçekleşmiştir (Akın ve Bozbaş, 2020, s. 63). Akın ve Bozbaş’a (2020) göre Suriyelilerin yoğun olarak yaşadıkları yerlerde sosyoekonomik olarak alt gruplar oluşturmaktadırlar. Suriyeliler yaşadıkları kentlerin kültürel çevrelerine konumlanmakta ve geleceklerini Türkiye’de devam ettirme fikrini kabul etmektedirler.

Mardin, Özvarış, Sakarya, Kayı, Gürsoy, Yukarıkır ve Başpınar (2020) Suriyeli sığınmacılar COVID-19 hakkında bilgilendirmeye erişemediklerini, başvurabilecekleri sağlık kurumları hakkında bilgileri olmadıklarını, kayıtları olmayan sığınmacıların problem yaşadıklarını, filyasyon sürecinde dil bariyeri ile karşılaştıklarını belirtmektedirler. Suriye kökenli öğrencilerin eğitim gördükleri okullardaki temel sorunların; iletişim, eğitim süreci, sınıf iklimi, okulun fiziki yapısı, okula devam, kayıt, davranış, kültürel farklılıklar, zorbalık-dışlanma ve ötekileştirilme, akademik başarı alanlarında yaşandığı belirlenmiştir (Songür ve Olgun, 2020, s. 2970).

Mülteci ailelerin istikrarsız ekonomik koşulları nedeniyle yoğun baskı altında olduğu, gıda ve kira harcamalarını karşılayamadıkları ve yakın dönem gelecekleri açısından yüksek kaygı hissettikleri görülmüştür (Small Projects İstanbul, s. 4). Barın’a (2015) göre Suriyeli kadın sığınmacıların yaşadığı sorunlar daha ağırdır. Özudoğru (2018) da Suriyeli kadın sığınmacıların güvenlik sorunu yaşadıklarını, evlilik yönünde baskı, taciz ve istismara maruz kaldıklarını ortaya

çıkarmıştır. Evlerinde ve mahallerinde güvenlik sıkıntısı yaşadıkları tespit edilen kadın sığınmacıların, evlilik yönünde baskı, sözlü veya fiziksel taciz ve çeşitli pek çok istismara maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Çöplü (2019, s. iv) yaptığı araştırmada Suriyeli öğrencilerin velilerinin sosyo-ekonomik olarak eğitim araç ve gereçlerini alamama, sosyal yardıma ulaşamama, okul servisi maliyetlerini karşılayamama, istihdam, barınma ile ilgili sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında çocuklarının eğitim hayatlarında akademik geçmişlerinin farklı olması, dil bilmemeleri, başarısızlık, motivasyon eksikliği ile ilgili sorunlar yaşadıklarını; çocuklarının sosyal ilişkilerinde akranları ile çatışma yaşamaları ve onların ayrımcılığına maruz kaldıklarını; politik ve bürokratik olarak kimlik belgelerinin geç çıkması, her hafta göç idaresinde imza atmaları, şehir değiştirememesi ve kendi mesleklerini yapamama gibi sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Mültecilerin, özellikle de Suriyelilerin Türkiye'deki varlığı, yalnızca uzun vadeli bir çözüm değil, aynı zamanda bu topluluğu desteklemenin uzun vadeli ekonomik, sosyal ve politik sorumluluğunun tanınmasını da gerektirecektir. Şu anda Türkiye'deki mültecilerle ilgilenmek, mülteci akınını durdurmak ve hareketlerini tersine çevirmek meselesi değil, onlara daha iyi yerleşim ve entegrasyon fırsatları sağlamaya yönelik pratik önlemler gerektiriyor (İçduygu ve Şimşek, 2016, s. 59). Bu kapsamda göç edenlerin hukuki durumlarıyla ilgili yasal altyapı oluşturulmuş, eğitim sağlık gibi temel hizmetler kayıt altındaki tüm sığınmacılara ücretsiz hâle getirilmiş, sığınmacıların diğer sorunlarının çözümü noktasında da önemli mesafeler kaydedilmiştir (Ağır, 2017, s. 111).

Kaya'ya (2020) göre Suriye'den Türkiye'ye göç ve sonucunda oluşan sığınmacı krizi Türkiye'deki kentleri demografik, ekonomik, kültürel ve ekolojik bakımdan önemli oranda değiştirmiştir. Bu durum şehirleşme, altyapı, belediye hizmetleri, kent planlama konularını yeniden ele almaya neden olmuştur. Aygül'e (2018) göre Suriyeli sığınmacıların emeği esnek, ucuz ve güvencesiz bir görünüme sahiptir ve bu durum yerli işgücünün istihdam ilişkilerini etkilemektedir. Bununla birlikte Suriyeli sığınmacıların işgücü piyasasına katılması Türkiye açısından ekonomik büyümenin önünü açabilecek bir anahtardır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün (2021) 9.6.2021 tarihli verilerine göre Muş'ta 1615 Suriyeli sığınmacı ikamet etmektedir. Bu oran Muş nüfusunun %0,39'udur. Özensoy (2021) Muş'ta ikamet eden Suriyeli sığınmacıların ciddi ekonomik sorunları olduğunu ortaya koymuştur. Aileler maddi sorunlar ile gıda ve giyecek yetersizliği yaşamaktadır. Bunun yanında Suriyeli sığınmacı öğrenciler eğitim alanında önemli sorunlar yaşamaktadır.

Güneş ve Çetin (2020) göçle ilgili konuları kavratırken göçle ilgili deneyimleri olan kişilerle öğrencilerin mülakat ya da röportaj yapmalarını önermişler ve bu röportajların izlenmesinin yararlı olacağını belirtmişlerdir. Bunun yanında Çetin, Kılcan, Güneş ve Çepni (2015) göçe maruz kalmış öğrencilerin göçü “zorlama”, “süreklilik” ve “ayrılma nedeni” görmektedir. İrmak, Bilginer ve Çetin (2018) Iraklı Türkmen öğrencilerin göç kavramını “savaş” ve “ölüm” kavramlarını karşılaştırdıklarını belirtmişlerdir. Bu durumdan özellikle göçmen çocukların eğitimlerine daha dikkatli yaklaşılması gerektiği sonucu ortaya çıkarılabilir.

Literatürde göçmenleri farklı açılardan inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. Doğan (2019) Afgan öğrencilerin sosyal bütünleşmesinde okulun yerini ortaya koymuş, Yanık (2019) Suriyelilerin yaşam tarzı, istihdam ve sosyoekonomik durumları ile sosyal uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş, Sarımehtetoğlu (2019) yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim sistemine adaptasyonunda öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymuştur. Songür ve Olgun (2020) Suriyeli çocukların eğitim sistemine adaptasyonunda karşılaşılan sorunları ortaya koymuş, Çöplü (2019) göçmen öğrencilerin uyum sürecini destekleyen bir taslak program geliştirmiştir. Kağınacı (2017) mültecilerde okula uyum sürecinde okul psikolojik danışmanlarının rol ve sorumluluklarını incelemiş, Şeker ve Aslan (2015) Suriyeli göçmen çocukların eğitim ve öğretim sürecinde yaşadıkları sorunları ele almıştır. Sezgin ve Yolcu (2016) Suriyeli üniversite öğrencilerinin sosyal uyum süreçlerini ortaya koymuş,

Baritçi (2017) Suriyeli göçmenlerin kültürel uyumunu belirlemiş, Özensoy (2020) Muş'ta Suriyeli öğrencilerin yaşadığı problemleri ortaya koymuş, Özensoy (2021) Muş'ta Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları problemleri belirlemiştir.

Yöntem

Araştırmanın amacı

Araştırmanın amacı Muş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları sorunları, çözüm yollarını, sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonlarının nasıl olabileceğini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla Suriyeli sığınmacılara Muş'ta sosyal ve ekonomik hayatta yaşadıkları problemler, çözüm yolları, Muş'ta sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonları hakkında sorular sorulmuştur. Araştırmanın alt amaçları şunlardır:

- Muş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- Muş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları sorunların çözümü nelerdir?
- Muş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacılar sosyal ve ekonomik hayata nasıl entegrasyon sağlayabilirler?

Araştırmanın modeli

Araştırma nitel bir araştırma yöntemi olan durum çalışmasına göre yapılmıştır. Akar (2017) durum çalışmasını bireyi ya da grubu kontrol etmeyi vurgulayan araştırma yöntemi olduğunu belirtmektedir.

Katılımcılar

Araştırmada katılımcılar Muş il merkezinde Ekim 2020'de geçici koruma statüsündeki Suriyeli sığınmacıdan meydana gelmiştir. Katılımcılar 13'ü erkek, 5'i kadın olmak üzere 18 sığınmacıdan oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-74 yaş aralığında değişmektedir. Katılımcılardan 1'i üniversite, 1'i ortaokul, 3'ü ilkokul mezunudur. 13 katılımcı herhangi bir okul mezunu değildir. Katılımcılardan 16'sı evli, 2'si bekârdır. Katılımcıların 14'ü işsiz, 2'si hurdacı, 1'i inşaat işçisi, 1'i tarım işçisidir. Katılımcılardan 5 kişinin ailesi 1-4 kişiden, 11 kişinin ailesi 5-9 kişiden oluşmaktadır. 2 kişinin ailesi ise 10 kişiden fazladır.

Katılımcıların tamamı bir beceriye sahip değildir. Bununla birlikte Türkiye'de mermer ustası, boyacı gibi mesleklerde çalıştıkları için bu becerileri kazanmışlardır. Katılımcıların 13'ü Türkçe bilmekte, 5'i bilmemektedir. Türkçe bilmeyen katılımcılarla ortaokul mezunu Suriyeli bir sığınmacı aracılığıyla iletişim kurulmuştur. 4 sığınmacının ailesinin toplam geliri 700 TL'den az, 9'unun ailesinin toplam geliri 701-1200 TL ve 5'inin ailesinin toplam geliri 1201-1700 TL arasındadır. Bütün sığınmacılar kiralık evlerde ikamet etmektedirler. Evlerin kirası 250-400 TL arasındadır. Biri hariç bütün evler bakımsızdır. Katılımcılarla ilgili bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılarla İlgili Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Öğrenim	Yaş	Çalışma	Meslek	Türkçe	Medeni Durum
K-1	Kadın	Hayır	18	-	-	-	Bekâr
K-2	Kadın	Hayır	34	-	-	-	Evli
K-3	Kadın	Hayır	45	-	-	-	Evli
K-4	Kadın	Hayır	28	-	-	+	Evli
K-5	Kadın	Hayır	69	-	-	+	Evli
K-6	Erkek	Üniversite	26	-	-	+	Evli
K-7	Erkek	Ortaokul	19	+	+	+	Bekâr
K-8	Erkek	İlkokul	23	+	+	+	Evli
K-9	Erkek	İlkokul	32	-	+	+	Evli

K-10	Erkek	İlkokul	25	+	+	+	Evli
K-11	Erkek	Hayır	74	-	-	-	Evli
K-12	Erkek	Hayır	57	-	-	-	Evli
K-13	Erkek	Hayır	41	+	+	+	Evli
K-14	Erkek	Hayır	34	-	-	+	Evli
K-15	Erkek	Hayır	19	-	+	+	Evli
K-16	Erkek	Hayır	30	-	-	+	Evli
K-17	Erkek	Hayır	43	-	+	+	Evli
K-18	Erkek	Hayır	36	-	-	+	Evli

Kullanılan ölçme aracı

Araştırmada yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda cinsiyet, yaş, medeni durum, aylık gelir, eğitim durumu, meslek, evin mülkiyeti, gelir durumu gibi bilgiler yer almaktadır. İkinci kısımda ise 9 soru yer almıştır:

1. Muş'ta geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?
2. Yaşadığınız ekonomik zorluklar nelerdir?
3. Muş'taki insanlarla sorun yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız bunlar nelerdir?
4. Hastalandığınızda kimlerden nasıl yardım alıyorsunuz? Sağlıkla ilgili bir sorun yaşadınız mı? Yaşadıysanız bunlar nelerdir?
5. Ekonomik zorlukların çözülmesi için neler yapılmalıdır?
6. Sağlıkla ilgili yaşadığınız zorlukların çözülmesi için neler yapılmalıdır?
7. Günlük hayatta sorun yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız bunlar nelerdir?
8. Muş'ta yaşayan insanlardan beklentileriniz nelerdir?
9. Türkiye'den beklentileriniz nelerdir?

Yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Form hazırlandıktan sonra Sosyal Bilgiler ve uluslararası ilişkiler alanında akademisyen iki uzman tarafından incelenmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda ilk bölüme ekonomiyle ilgili sorular eklenmiştir. Ardından görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırmanın verileri Ekim 2020'de sığınmacıların evlerinde yüz yüze görüşmeyle toplanmıştır. Görüşmeler 8-21 dakika arasında sürmüştür. Görüşmelerde maske ve mesafe kurallarına uyulmuştur. Sığınmacılar sesli ve görüntülü kayıt alınmasına sıcak yaklaşmadıklarından dolayı görüşmeler yazılı olarak kaydedilmiştir. Araştırma başlamadan önce Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 19.08.2020-E.9173 tarih ve sayılı belge ile Etik Kurul İzni alınmıştır.

Kullanılan istatistikî analiz

Veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2008) göre içerik analizi, bir metindeki bazı kelimelerin belirli kurallara dayalı kodlamalara dayalı olarak daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, tekrarlanabilir bir tekniktir. İçerik analizinde temel amaç, birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve kategoriler içerisinde birleştirmek ve okuyucunun anlayabileceği şekilde yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

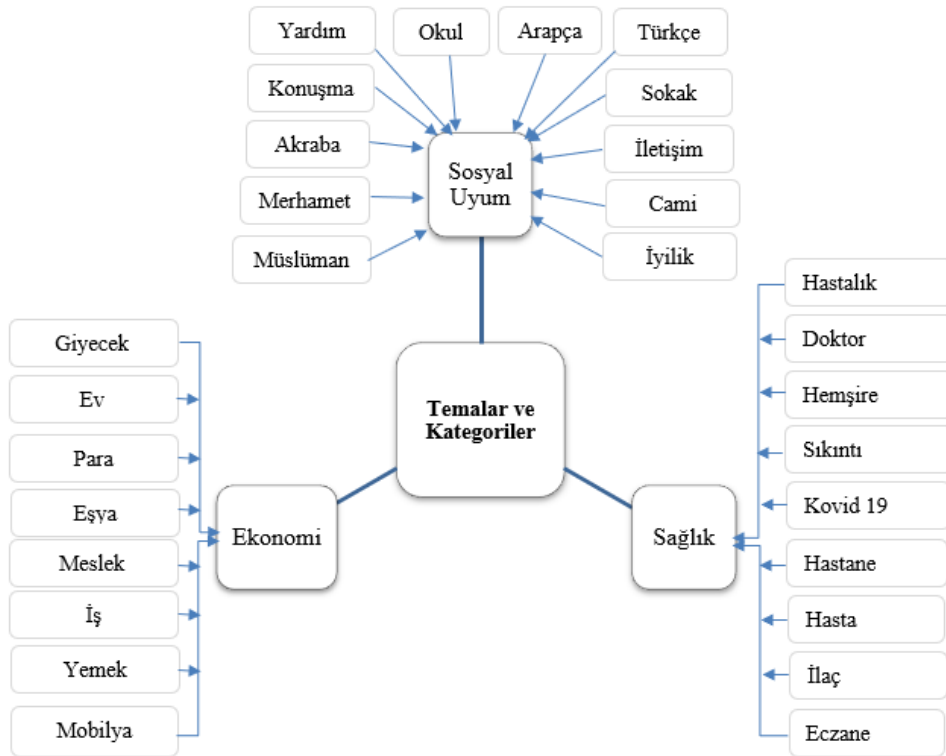
Verilerin analizinde betimsel ve içerik analizleri kullanılmıştır. Patton'a (2014) göre içerik analizi, nitel verilerin temel tutarlılığını ve algılanmasını amaçlayan bir yöntemdir. Veriler ofis programları kullanılarak analiz edilmiştir.

Katılımcılara sırayla K-1, K-2, K-3, K-4, ... K-18 olarak simgeler verilmiştir. Görüşmelerin okunması sonucunda kodlamalar oluşturulmuştur. Kodların incelenmesi sonucunda kategoriler oluşturulmuştur. Daha sonra ilgili kategoriler temalar altında toplanmıştır. Veriler o zaman sayısallaştırılmış ve sonuçlar yüzdeler ve frekanslar kullanılarak tablolar hâlinde sunulmuştur. Bunun yanında sığınmacılardan doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Bulgular

Analiz sonuçlarına göre sosyal uyum, ekonomi ve sağlık olmak üzere 3 farklı tema belirlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1: Temalar ve Kategoriler

Sosyal Uyum

Sosyal uyum temasında 12 kategori oluşmuştur. Bu kategorilerin frekansları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Suriyeli Sığınmacıların Sosyal Uyum ile İlgili Görüşlerinin Kategorileri, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Kategori	Frekans	Yüzde (%)
Sosyal Uyum	Türkçe	26	17,5
	Yardım	21	14,1
	Merhamet	16	10,7
	Cami	16	10,7
	İletişim	15	10,1
	Konuşma	14	9,4
	Sokak	10	6,7
	Müslüman	9	6,0
	Akraba	7	4,7
	Arapça	6	4,0
	İyilik	5	3,4
	Okul	4	2,7

Tablo 2’de “Sosyal Uyum” teması altında 12 kategori oluştuğu görülmektedir. Muş’ta yaşayan Suriyeli sığınmacılar Türkçe (26), Yardım (21), Merhamet (16), Cami (16) ve iletişim (15) kategorilerini en sık dile getirmişlerdir. Bu kategorilerden yola çıkılarak Suriyeli sığınmacıların bu kavramlarla “sosyal uyum” arasında daha yoğun bir bağlantı kurdukları söylenebilir.

18 katılımcının 5’i Türkçe bilmemektedir. Bundan dolayı bu kişiler tek başlarına alışverişe, hastaneye gidemediklerini ve yanlarında Türkçe bilen bir yakınlarıyla sokağa çıktıklarını belirtmişlerdir. Türkçe bilmeyen katılımcılar kendi çocuklarının ödevlerine yardım edemediklerini söylemişlerdir. Katılımcıların hepsi devletten yardım aldıklarını, insanların merhametli olduklarını anlatmışlardır.

Geçmişte ya da şimdi herhangi bir işte çalışanlar Türkçeyi anlaşılır biçimde konuşabilmektedir. Bunun yanında Türkçe konuşamayanların 3’ü kadındır. Kadınların sosyal hayata aktif katılamamaları ile Türkçe konuşamama arasında bir ilişkinin olduğu düşünülmektedir.

Katılımcılar genel olarak diğer insanlarla ya da resmî görevlilerle bir sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların ikamet ettiği yerlerdeki evler bakımsız, eski vb. olduğu için buralarda genel olarak sadece Suriyeli sığınmacılar kalmaktadır. Bu durumun Suriyeli sığınmacılarla Muş’ta yaşayan insanlar arasındaki etkileşimi kısmen azalttığı düşünülmektedir. Bunun yanında sığınmacılar Kovid 19 sürecinde evden çok çıkamadıklarını, kimseyle görüşemediklerini ifade etmişlerdir.

Suriyeli sığınmacıların 8’i çocuklarını maddi zorluklar ile ders araç ve gereci eksikliği gibi nedenlerle okula göndermediklerini belirtmişlerdir. Kovid 19 sürecinde sadece bir ebeveyn, çocuğunun dersleri uzaktan takip edebildiğini ifade etmiştir. Diğer çocukların genel ağın, bilgisayarın olmaması gibi nedenlerle dersleri takip edemedikleri anlatılmıştır. Suriyeli sığınmacıların doğrudan ifadeleri aşağıda verilmiştir:

K-1 Buradaki insanlar merhametli. Devlet bize yardım ediyor. Sadece hastalandığımda dışarı çıkıyorum. Türkçe bilmediğimden yanımda kardeşim oluyor.

K-6 Türkiye bizi davet etti. Ben de işimi bıraktım geldim. Burası çok güzel. Türkçeyi Youtube’tan ve radyodan öğrendim. İnsanlarla hiç sorun yaşamadım. Merhametliler. İyi iletişim kuruyorum. Camide insanlarla konuşuyorum. Burada herkes Müslüman. Bize yardım ediyorlar.

K-7 Ben, Murat Irmağı'nın yanındaki çiftlikte çalışıyorum. Hastalıkta (Kovid 19) da çalıştım. Alışverişi ben yapıyorum. Türkçe bilmeyenlere yardım ediyorum. Türkçeyi çok iyi biliyorum. Burada liseyi ve üniversiteyi okuyacağım.

K-17 Eskiden inşaatta çalışıyordum. Bütün paramı vermediler. Çalışırken Türkçe öğrendim. Devlet merhametli. Bize yardım ediyor. Çocuğum okula gitmiyor. Sokakta mendil satıyor. Paramız yok.

Ekonomi

Ekonomi temasında 8 kategori oluşmuştur. Bu kategorilerin frekansları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Suriyeli Sığınmacıların Ekonomi ile İlgili Görüşlerinin Kategorileri, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Kategori	Frekans	Yüzde (%)
Ekonomi	Para	24	18,9
	Eşya	23	18,1
	Yemek	18	14,2
	İş	17	13,4
	Mobilya	16	12,6
	Ev	14	11,0
	Giyecek	12	9,5
	Meslek	3	2,3

Tablo 3'te "Ekonomi" teması altında 8 kategori olduğu görülmektedir. Muş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacılar Para (24), Eşya (23), Yemek (18) ve İş (17) kategorilerini en sık dile getirmişlerdir. Bu kategorilerden yola çıkılarak Suriyeli sığınmacıların bu kavramlarla "ekonomi" arasında daha yoğun bir bağlantı kurdukları söylenebilir.

Katılımcıların 4'ü bir işte çalışmakta, 14'ü ise işsizdir. İşsiz olanların 6'si daha önce farklı işlerde çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bazıları ücretlerini almada problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Tarım işçisi olan kişi yaklaşık 4 yıldır aynı işte çalıştığını, diğer 3 kişi ise daha az süreli çalıştıklarını söylemişlerdir. Suriyeli sığınmacılar arasında işsizliğin fazla olmasında Muş'ta iş imkânlarının az olması, Suriyeli sığınmacıların çoğunun herhangi bir mesleki beceriye sahip olmaması, eğitim durumlarının yetersiz olması vb. nedenlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Devletin kişi başı 120 TL ücret verdiği, bu paranın da az olduğu ifade edilmiştir. Suriyeli sığınmacıların aldığı 120 TL, Avrupa Birliği fonlarından karşılanmaktadır. Bu parayla hem kira verdiklerini hem de yiyecek, giyecek aldıklarını söylemişlerdir. Sığınmacılar zaman zaman giyecek ve yemek gibi yardımlar aldıklarını belirtmişlerdir. Et, süt, meyve gibi besinlerin yeterli alınamadığı gözlenmiştir.

Suriyeli sığınmacıların kaldıkları evlerin bakımsız ve virane hâlde olduğu görülmüştür. Biri dışında televizyon ve buzdolabı gibi eşyaların olmaması Suriyeli sığınmacıların ekonomik sıkıntı yaşadıklarının göstergesi olduğu düşünülmektedir. Suriyeli sığınmacıların doğrudan ifadeleri aşağıda verilmiştir:

K-3 Evde buzdolabı yok. Yazın her şey (yiyecek) bozuluyor. Televizyon yok. Eşya çok az. Paramız da yok. Eşya ve mobilya alamıyoruz. Kocam işsiz. Devlet yardım ediyor.

K-9 Eskiden çalışıyordum. Şimdi az çalışıyorum. Az para veriyorlardı. Şimdi iş yok. Para yok. Bu evlerde kalınmaz. Ama para yok. Buzdolabı ve internet lazım. Çocuklar ders yapamıyor.

K-15 Abimle hurda işi yapıyoruz. Ama şimdi iş çok az. Dışarı çok çıkamıyoruz. Geçen yıl buzdolabı aldım. Ama eşyamız fazla yok. Devlet daha fazla yardım vermeli. Bana ceza yazmışlar. Ödeyemedim.

K-18 İşim yok. Geçen yıl inşaatta çalışıyordum. Durumumuz iyiydi. Şimdi işim yok. Devlet yardım ediyor. Param yok, eşya alamadım.

Sağlık

Sağlık temasında 8 kategori oluşmuştur. Bu kategorilerin frekansları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Suriyeli Sığınmacıların Sağlık ile İlgili Görüşlerinin Kategorileri, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Kategori	Frekans	Yüzde (%)
Sağlık	Sıkıntı	21	18,0
	Hasta	20	17,1
	İlaç	17	14,5
	Doktor	15	12,9
	Eczane	13	11,1
	Hastalık	11	9,4
	Hastane	10	8,5
	Kovid 19	8	6,8
	Hemşire	2	1,7

Tablo 4’te “Sağlık” teması altında 8 kategori oluştuğu görülmektedir. Muş’ta yaşayan Suriyeli sığınmacılar Sıkıntı (21), Hasta (20), İlaç (17) ve Doktor (15) kategorilerini en sık dile getirmişlerdir. Bu kategorilerden yola çıkılarak Suriyeli sığınmacıların bu kavramlarla “sağlık” arasında daha yoğun bir bağlantı kurdukları söylenebilir.

Suriyeli sığınmacılar, hastalandıklarında devlet hastanelerinden ücretsiz hizmet aldıklarını, doktorların yazdığı ilaçları eczaneden ücretsiz aldıklarını ifade etmişlerdir. Özel hastanelere gittiklerinde ve devlet hastanesine gitmeden eczaneden ilaç aldıklarında para verdiklerini söylemişlerdir. Kovid 19 ile ilgili fazla bilgiye sahip olmadıklarını, maske takmadıklarını belirtmişlerdir. Genellikle Kovid 19’un kendilerini etkilemediğini anlatmışlardır.

Kovid 19 sürecinde evde kaldıklarını ve sıkıntı yaşadıklarını söylemişlerdir. Evde televizyon olmadığı için yapacak fazla şeyleri olmadığını ifade etmişlerdir. Özellikle çocukların çok sıkıldığını belirtmişlerdir.

Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları evlerin temizlik ve hijyen açısından problemli olduğu gözlenmiştir. Maskelerin genelde takılmadığı, bir araya sık geldikleri gözlenmiştir. Suriyeli sığınmacıların doğrudan ifadeleri aşağıda verilmiştir:

K-4 Maskemiz yok. Hastalanmadım ben. Hastalanınca doktora gidiyoruz. İlaç alıyoruz. Evde sıkılıyorum.

K-5 Sabun alacak param yok. Maske vermediler bize.

K-8 Kovid 19, burada yok. Çocuklar ve ben hastalanmadım. İlaçları bedava alıyorum. Devlet bize yardım ediyor.

K-11 Hep evdeyim. Çok hastayım. İlaçlarımı bazen alamıyorum. Hastaneye komşu götürüyor. Yanımda çocuklar yok.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın amacı Muş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları sorunları, çözüm yollarını, sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonlarının nasıl olabileceğini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla Muş'ta ikamet eden 18 Suriyeli sığınmacı ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre Suriyeli sığınmacılar, insanlarla iletişimde fazla sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgu Ersoy ve Ala'nın (2019) yerel halkın sığınmacılara olumsuz bakış açısına sahip oldukları bulgularıyla farklıdır.

Özellikle Türkçe bilmeyen sığınmacıların sosyal hayata fazla katılmadıkları, çocuklarının eğitimine yardımcı olamadıkları belirtilebilir. Bunun yanında Suriyeli sığınmacıların kaldıkları yerde toplu yaşadıkları için diğer insanlarla iletişimlerinin zayıf olduğu gözlenmiştir. Türkçe bilenlerin, bir işte çalışanların sosyal uyumları diğerlerine göre daha fazladır. Bu durumdan Türkçe bilmeyen Suriyeli sığınmacıların Türkçe öğrenmeleri, bir işte çalışmaları, beceri kazanmalarının sosyal uyumu arttırdığı sonucu çıkarılabilir.

Suriyeli sığınmacıların genelinde eğitime negatif bir bakış açısının olduğu gözlenmiştir. Çoğu çocuk okula gitmemekte, bazıları bir işte çalışmaktadır. Bu durumdan sığınmacıların maddi yetersizliklerinin ve çocuklarının ders araç gereçlerinin olmamasının etkili olduğu söylenebilir.

Suriyeli sığınmacıların çoğunun savaş bitince Suriye'ye geri dönmek istemedikleri bulgulanmıştır. Bu bulgu Özensoy (2021) ve Erdoğan'ın (2017) Türkiye'deki Suriyelilerin ancak %30'unun savaş sonrasında Suriye'ye dönmek istediği sonuçlarıyla paraleldir. Artık Suriyelilerin çoğunun Türkiye'de kalıcı olduğu söylenebilir. Erdoğan'a (2019, s. 26) göre Suriyeliler artık Türkiye'de misafir olmanın ötesinde kalıcıdır ve büyük bir kısmı Türkiye'de yaşamaya devam edecektir. Bundan dolayı gerçekçi ve veriye dayalı politikalar üretmesi gerekmektedir. Bu, aynı zamanda sosyal uyum için gereklidir.

Suriyeli sığınmacılar ciddi maddi sıkıntılar çektiklerini belirtmişlerdir. Çoğu Suriyeli sığınmacı işsizdir. Zaman zaman geçici inşaat işlerinde çalıştıklarını ve bazen ücretlerini alamadıklarını ifade etmişlerdir. Muş'ta işsizliğin fazla olması ve sığınmacıların becerilerinin yetersiz olması sığınmacılar arasındaki işsizliğin fazla olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Maddi yetersizlikler Suriyeli sığınmacıların kaldıkları evlerin bakımsız olmasında, buzdolabı, mobilya gibi eşyaların olmamasında etkilidir. Sığınmacıların çoğu Avrupa Birliği fonlarından sağlanan 120 TL'nin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Parasızlığın yanında gıda, giyecek, ev eşyası gibi unsurlara erişimde sıkıntı yaşadıkları söylenebilir. Bunun yanında bazı Suriyeli sığınmacı çocuklar sokakta çalışmaktadır.

Kovid 19 salgını döneminde ortaya çıkan davranış değişiklikleri bireyleri sosyal ve psikolojik yönden etkilemektedir (Tüfekçi ve Türktemiz, 2021, s. 572). Bu çalışmada da benzer bir sonuç çıkmıştır. Katılımcılar Kovid 19 salgınında psikolojik sıkıntılar çektiklerini, ancak sağlıkla ilgili fazla sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu süreçten en fazla çocukların olumsuz etkilendiği söylenebilir.

Suriyeli sığınmacılar, sağlık kurumlarından ücretsiz hizmet ve ilaç almalarını olumlu bulmaktadır. Bu durumdan sığınmacıların sağlık hizmetine erişimde sorun yaşamadıkları sonucu çıkabilir. Suriyeli sığınmacıların kaldıkları evlerin hijyen ve temizlik açısından sorunlu olması olumsuz bir durumdur ve hastalıklara davetiye çıkarmaktadır.

Araştırmanın bulguları Ağır (2017), Akın ve Bozbaş (2020), Barın (2015), (Barıtcı (2017), Canyurt (2015), (Doğan (2019), Erdoğan (2017), İhlamur-Öner (2017), İçduygu ve Şimşek (2016), İnce (2018), Kaya (2020), Özensoy (2021), Özudoğru (2018), Sarımeahmetoğlu (2019), Songür ve Olgun (2020) ve Yanık'ın (2019) araştırma bulgularıyla uyumludur.

Araştırmanın sonuçlarına göre Suriyeli sığınmacıların sosyal ve ekonomik hayata aktif katılmalarının sağlanmasının sosyal uyumu arttıracığı söylenebilir. Bundan dolayı Suriyeli sığınmacıların halk eğitim kurslarında farklı beceriler kazanmaları, öğrencilerin okula

devamlarının sağlanması, sığınmacılar için iş imkânlarının artırılması, sığınmacıların diğer insanlarla bir arada bulunabileceği fırsatlar yaratılması önerilebilir.

Maddi açıdan Suriyeli sığınmacıların tamamı sorun yaşamaktadır. Bundan dolayı gerek maddi gerekse de aynı yardımlar artırılmalı, sığınmacılara iş olanakları oluşturulmalı, sığınmacıların barınma koşulları iyileştirilmelidir. Bunun yanında yiyecek, giyecek, eşya, ders araç ve gereci temin edilmelidir. Suriyeli sığınmacılara doğrudan temizlik ve hijyen malzemeleri yardımı yapılmalıdır. Psikolojik sorunları olanlara destek sağlanmalıdır.

Kaynakça

- AFAD (2017). *Türkiye'deki Suriyelilerin demografik görünümü, yaşam koşulları ve gelecek beklentilerine yönelik saha araştırması*. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. Ankara.
- Ağır, O. (2017). Türkiye'deki Suriyelilere sağlanan kamusal hizmetlere yönelik bir değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 111-128.
- Akar, H. (2017). Durum Çalışması. *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (Editörler: Saban, A., Ersoy, A.). Anı Yayıncılık. Ankara.
- Akın, M. Bozbaş, G. (2020). Suriye'den Türkiye'ye göçün sosyolojik sonuçları: Suriyeli göçmenler üzerine uygulamalı bir saha araştırması. *Liberal Düşünce Dergisi*, 25 (97), 47-65. DOI: 10.36484/liberal.692459
- Atalay, İ. (2005). *Genel beşerî ve ekonomik coğrafya*. META. İzmir.
- Aygül, H. H. (2018). Mülteci emeğinin Türkiye işgücü piyasalarındaki görünümü ve etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9(20), 68-82.
- Barın, H. (2015). Türkiye'deki Suriyeli kadınların toplumsal bağlamda yaşadıkları sorunlar ve çözüm öneriler. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 10-56.
- Barıtcı, F. (2017). Suriyeli mültecilerin Türk toplumuna uyum süreci üzerine bir araştırma. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 17, 227-245.
- Bircan, T. ve Sunata, U. (2015). Educational assessment of Syrian refugees in Turkey. *Migration Letters*, 12(3), 226-237.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canyurt, D. (2015). Suriye gelişmeleri sonrası Suriyeli mülteciler: Türkiye'de Riskler. *Akademik Bakış Dergisi*, 48, 127-146.
- Çetin, T., Kılcan, B., Güneş, C. ve Çepni, O. (2015). Examining secondary school students' perceptions of the concept of migration: a qualitative study. *International Journal of Education*, 7(3), 97-120.
- Çöplü, F. (2019). *Göçmen öğrenciler için okul uyum programı geliştirmeye yönelik bir taslak çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Doğan, M. (2019). *Temel eğitim kurumlarındaki Afgan uyruklu öğrencilerin sosyal entegrasyonunda okulun yeri: Karaman örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaman Üniversitesi, Karaman.
- Erdoğan, M. M. (2017). *6. yılında Türkiye'deki Suriyeliler: Sultanbeyli örneği*. Mülteciler Derneği. İstanbul.
- Erdoğan, M. M. (2019). *Syrian refuges in Turkey*. Konrad Adenauer Stiftung. www.kas.de/tuerkei.

- Ersoy, A. F. ve Ala, M. (2019). Suriyeli sığınmacı ve mültecilere ilişkin görüşler: Osmaniye’de nitel bir araştırma. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(3), 1343-1356.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2021). *Geçici koruma*. [Geçici korumamız altındaki Suriyeliler \(goc.gov.tr\)](http://goc.gov.tr).
- Güneş, C. ve Çetin, T. (2020). Ortaokul öğrencilerinin beyin göçü kavramına ilişkin algılarının incelenmesi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(2), 928-955.
- Ihlamur-Öner, S. G. (2017). Türkiye’nin Suriyeli mültecilere yönelik politikası. *Ortadoğu Analiz*, 6(61), 42-45.
- Irmak, C., Bilginer, R. ve Çetin, T. (2018). Iraklı Türkmen öğrencilerin göç kavramına yönelik düşünceleri. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 87-101.
- İçduygu, A. T. ve Şimşek, D. (2016). *Syrian refugees in Turkey: towards integration policies*. *Turkish Policy Quarterly*, 15(3), 59-69.
- İnce, C. (2018). *Uluslararası göç bağlamında Türkiye’deki Suriyeli göçmenlerin mekânsal yoğunlaşması*. İKSAT. İstanbul.
- Jalbout, M. (2015). *Partnering for a better future: ensuring educational opportunity for all serian refugee children and youth in Turkey*. A World at School. <https://gbc-education.org/wp-content/uploads/2015/01/Turkey.pdf>
- Kağnıcı, D. Y. (2017). Suriyeli mülteci çocukların kültürel uyum sürecinde okul psikolojik danışmanlarına düşen rol ve sorumluluklar. *İlköğretim Online*, 16(4), 1768-1776.
- Kaya, A. (2020). *Türkiye’de Suriyeli göçü ve belediye deneyimleri: kitlesel göçler, yerel yanıtlar*. Yerel Yönetişim ve Göç Dizisi-10. SKL International AB.
- Mardin, D., Özvarış, Ş. B., Sakarya, S., Kayı, İ., Gürsoy, G., Yukarıkır, N. ve Başpınar, A. (2020). Covid-19 sürecinde Türkiye’de göçmen ve mültecilerin durumu. *Sağlık ve Toplum, özel sayı*, 112-118.
- Mavi Kalem (2019). *Suriyeli çocukların eğitimi araştırma raporu*. Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği. İstanbul.
- Özensoy, A. U. (2020). Problems faced by Syrian children during the Covid 19 in Muş. *Journal of Strategic Research in Social Science*. 6(4), 249-258.
- Özensoy, A. U. (2021). Education experiences of Syrian refugee students in Muş during the Covid 19. *International Journal of Curriculum and Instruction*. 13(1) Special Issue, 274-289.
- Özüdoğru, B. (2018). Yalnız yaşayan Suriyeli kadınlar: Adana örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(5), 1132-1162.
- Sarımehmetoğlu, H. (2019). *Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim sistemine uyumunda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Savran, S. ve Sat, N. A. (2019). Ankara’da Suriyeli göçmenlerin yer seçimi tercihlerinin incelenmesi ve bir etnik kentsel adacık örneği olarak Önder, Ulubey. Alemdağ mahalleleri. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 283-302.
- Sezgin, A. A. ve Yolcu, T. (2016). Göç ile gelen uluslararası öğrencilerin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreci. *HUMANITAS-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 419-438.
- Small Projects İstanbul (2020). *Covid-19 sürecinde İstanbul’un farklı yerleşimlerinde çocukların haklarına erişimi araştırması*. SPI. İstanbul.

- Songür, N. ve Olgun, O. (2020) Geçici koruma statüsündeki Suriye kökenli öğrencilerin eğitim gördükleri ilkokullarda yaşanan sorunlar: Ankara-Altındağ ilçesi örneği. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(4), 2969-2996.
- Şanlı, C. ve Kocabuğa, A. (2020). Examining secondary education students' cognitive structures related to migration types. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(4), 2632-2650.
- Şeker, B. D. ve Aslan, Z. (2015). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Kuramsal Eğitimbilim*, 8(1). 86-105.
- Tüfekçi, N. ve Türktemiz, H. (2021) Covid-19 salgını döneminde bireylerdeki davranış değişikliklerinin incelenmesi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 56(2), 560-578.
- UNHCR (2015). *Facts and figures about refugees*. <http://www.unhcr.org.uk/about-us/key-facts-and-figures.html>.
- Yanık, O. (2019). *Geçici koruma altındaki Suriyelilerin sosyo ekonomik durumları ile sosyal uyum ilişkisi: Sultanbeyli örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Muş'ta Sığınmacıların Yaşadıkları Sorunlar, Çözüm Yolları, Sosyal ve Ekonomik Hayata Entegrasyonları

Problems, Solutions, Integration into Social and Economic Life of Asylum Seekers in Muş

Ahmet UTKU ÖZENSOY

Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD

autkum@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0001-6604-5920>

Extensive Summary

Introduction

The history of migration goes as far back as human history. In ancient times, the reason for migration was mostly climatic changes. However, finding food and security were also among the reasons for the migration. In the 20th century, the characteristics of migration have changed significantly. Particularly, a large influx of refugees, immigrants and asylum seekers started from Asia, Africa, South America, Eastern Europe to North America and Western Europe. The main reason for these raids is wars, conflicts, economic difficulties, hunger, and oppression due to religion, sect, language, culture, race, and political views.

A refugee is a person who seeks asylum in another state and whose request is accepted, due to oppression or violence in his country of residence due to his religion, colour, sect, religious belief or disbelief, political opinion, philosophical thought, cultural and national identity. A migrant is a person who voluntarily settles in another country within the framework of legal permission to live in better economic conditions. Persons who settle outside the legal framework without permission are called irregular migrants. Those who enter Turkey illegally are considered illegal immigrants if they do not report their situation to the authorities within 15 days. Syrians in Turkey are referred to as temporary status asylum seekers. Asylum seekers are people who have left their country for various reasons and who have just been investigated by the country where they have sought asylum. The basic needs of asylum seekers are met by the country they are in (Özensoy, 2020, p. 250). Turkey only grants “refugee” status to people coming from European countries. In the 21st century, the number of refugees, immigrants and asylum seekers is increasing. According to Atalay (2005), the number of refugees, immigrants, and asylum seekers, which was approximately 3 million in the 1970s, increased to approximately 12 million in the early 2000s. The highest figure among this number belongs to the Middle East with 4.3 million and African countries with 3.2 million.

According to Erdoğan (2017), one of the biggest humanitarian crises has been experienced since April 2011. The anti-regime demonstrations in Syria turned into conflicts and then civil war after a while. Afterwards, a large-scale and dramatic migration from Syria to neighbouring countries began. This dramatic migration has been described by the United Nations as the largest migration wave seen in recent times. According to Savran and Sat (2019), millions of Syrians started to reside in Turkey because of the open-door policy implemented by Turkey from the beginning of the crisis until 2015.

According to the data of the General Directorate of Migration Management (2021) dated 9.6.2021, there are 3,678,527 Syrians living under temporary protection in Turkey. 55,851 of

Syrians reside in Temporary Accommodation Centres. 1,978,651 of the Syrian refugees are men and 1,669,876 are women. The five provinces with the highest number of Syrians residing are Istanbul, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay and Adana, respectively.

According to the data of the General Directorate of Migration Management (2021) dated 9.6.2021, 1615 Syrian refugees reside in Muş. This rate is 0.39% of Muş population. Özensoy (2021) revealed that Syrian refugees residing in Muş have serious economic problems. Families experience financial problems and lack of food and clothing. In addition, Syrian refugee students experience significant problems in the field of education.

There are many studies in the literature that examine immigrants from different perspectives. Doğan (2019) revealed the place of the school in the social integration of Afghan students, Yanık (2019) examined the relationship between the lifestyle, employment and socioeconomic status of Syrians and their social cohesion levels, Sarımehtetoğlu (2019) encountered the problems faced by students, teachers, and school administrators in the adaptation of foreign students to the education system presented problems and solutions. Songür and Olgun (2020) revealed the problems encountered in the adaptation of Syrian children to the education system, and Garbage (2019) developed a draft program that supports the adaptation process of immigrant students. Kağnıcı (2017) examined the roles and responsibilities of school counsellors in the adaptation process to school in refugees, Şeker and Aslan (2015) discussed the problems experienced by Syrian migrant children in the education and training process. Sezgin and Yolcu (2016) revealed the social adaptation processes of Syrian university students, Baritçi (2017) determined the cultural adaptation of Syrian immigrants, Özensoy (2020) revealed the problems experienced by Syrian students in Muş, Özensoy (2021) The problems experienced by Syrian refugees in Muş. has determined.

Method

The aim of the research is to reveal the problems experienced by the Syrian refugees living in Muş, their solutions, and how they can integrate into social and economic life. For this purpose, Syrian refugees were asked questions about the problems they experience in social and economic life in Muş, their solution ways, and their integration into social and economic life in Muş.

The research was carried out according to the case study, which is a qualitative research method. The participants in the study consisted of Syrian asylum seekers under temporary protection status in the city centre of Muş in October 2020. Participants consist of 18 asylum seekers, 13 of whom are men and 5 are women. The ages of the participants vary between 18-74 years old. Data were collected by using a structured interview form in the study.

The structured interview form was prepared by the researcher. The data of the research were collected by face-to-face interviews in the homes of asylum seekers in October 2020. Before the start of the research, Ethics Committee Permission was obtained from the Scientific Research and Publication Ethics Committee of Muş Alparslan University with the document dated 19.08.2020-E.9173 and numbered.

Descriptive and content analyses were used in the analysis of the data. As a result of reading the interviews, coding was created. As a result of the analysis of the codes, categories were created. Then, the relevant categories were grouped under themes.

Results

According to the results of the analysis, 3 different themes were determined as social cohesion, economy, and health. It is seen that there are 12 categories under the theme of "Social Cohesion". Syrian refugees living in Muş most frequently mentioned the Turkish (26), Aid (21), Mercy (16), Mosque (16) and communication (15) categories. Based on these categories, it can be said that Syrian refugees establish a more intense connection between these concepts and "social cohesion".

5 out of 18 participants do not speak Turkish. Because of this, these people stated that they could not go shopping or to the hospital on their own, and that they went out with a relative who spoke Turkish. Participants who do not speak Turkish said that they could not help their children with their homework. All the participants stated that they received help from the state and that people were compassionate.

It is seen that 8 categories are formed under the theme of "Economy". The Syrian refugees living in Muş most frequently mentioned Money (24), Goods (23), Food (18) and Work (17) categories. Based on these categories, it can be said that Syrian refugees have established a more intense connection between these concepts and the "economy".

4 of the participants are employed and 14 of them are unemployed. Six of the unemployed stated that they had worked in different jobs before. Some stated that they had problems in getting their wages. The person who is an agricultural worker said that he has been working in the same job for about 4 years, while the other 3 people said that they worked for less. High unemployment among Syrian refugees is due to the low job opportunities in Muş, the fact that most of the Syrian refugees do not have any skills, their educational status is insufficient, etc. causes are thought to be influential.

It is seen that there are 8 categories under the "Health" theme. Syrian refugees living in Muş most frequently mentioned the categories of Boredom (21), Patient (20), Medicine (17) and Doctor (15). Based on these categories, it can be said that Syrian refugees establish a more intense connection between these concepts and "health".

Syrian refugees stated that they received free service from state hospitals when they became ill, and that they received the medicines prescribed by the doctors free of charge from the pharmacy. They said that they paid money when they went to private hospitals and bought medicine from the pharmacy without going to the public hospital. They stated that they do not have much information about Covid 19 and that they do not wear masks. They generally explained that Covid 19 did not affect them.

Conclusion and Discussion

According to the results of the research, Syrian refugees stated that they do not have many problems in communicating with people. This finding is different from the findings of Ersoy and Ala (2019) that local people have a negative perspective on asylum seekers.

It can be stated that especially asylum seekers who do not speak Turkish do not participate much in social life and cannot help their children's education. In addition, it has been observed that the communication of Syrian refugees with other people is weak since they live together in the place where they stay. Those who speak Turkish are more socially compatible than those who work in a job. From this situation, it can be concluded that learning Turkish, working in a job, and gaining skills of Syrian refugees who do not speak Turkish increase social cohesion.

It has been found that most of the Syrian refugees do not want to return to Syria when the war is over. This finding is in line with the results of Özensoy (2021) and Erdoğan (2017) that only 30% of Syrians in Turkey want to return to Syria after the war. It can now be said that most of the Syrians are permanent in Turkey. According to Erdogan (2019, p. 26), Syrians are now more than just guests in Turkey, and most of them will continue to live in Turkey. Therefore, it is necessary to produce realistic and data-based policies. This is also necessary for social cohesion.

Financial inadequacies are effective in the neglected houses of Syrian refugees and the lack of goods such as refrigerators and furniture. Most of the asylum seekers stated that 120 TL provided from European Union funds is insufficient. In addition to lack of money, it can be said that they have difficulties in accessing items such as food, clothing, and household goods. In addition, some Syrian refugee children work on the street.

Syrian refugees find it positive that they receive free services and medicines from health institutions. From this situation, it can be concluded that asylum seekers do not have problems in accessing health services. The fact that the houses where the Syrian refugees stay is problematic in terms of hygiene and cleanliness is a negative situation and invites diseases.

According to the results of the research, it can be said that ensuring the active participation of Syrian refugees in social and economic life will increase social cohesion. Therefore, it can be suggested that Syrian refugees gain different skills in public education courses, ensure that students continue to school, increase job opportunities for refugees, and create opportunities for refugees to be together with other people.

All the Syrian refugees face financial problems. Therefore, both material and in-kind aid should be increased, job opportunities should be created for asylum seekers, and the shelter conditions of refugees should be improved. In addition, food, clothing, belongings, course tools and equipment should be provided. Cleaning and hygiene materials should be provided directly to Syrian refugees. Support should be provided to those with psychological problems.